

vrijdag 18 mei 2018, 20.15 uur
inleiding Kees Arntzen 19.30 uur

Van de wals en de zee

Radio Filharmonisch Orkest
Groot Omroepkoor
Jun Märkl dirigent
Martina Batič koordirigent

Francis Poulenc 1899-1963

Suite Les Biches 1923/1940

Rondeau

Adagietto

Rag-Mazurka

Andantino

Final

Marijn Simons *1982

Étoile de la mer opus 85 2017-2018 voor koor en orkest
gecomponeerd in opdracht van NPO 4 /AVROTROS Vrijdagconcert
wereldpremière

PAUZE

Claude Debussy 1862-1918

La mer, trois esquisses symphoniques 1903-1905

De l'aube à midi sur la mer

Jeux de vagues

Dialogue du vent et de la mer

Maurice Ravel 1875-1937

La valse 1920

2 Nieuw seizoen AVROTROS Vrijdagconcert – Liefde!

Op 26 januari 1979 werd Muziekcentrum Vredenburg geopend met een concert door het Utrechts Symfonie Orkest. In februari dat jaar begonnen de concertseries met diverse omroeporkesten en het omroepkoor. Komend seizoen is dus een feestelijk jubileumseizoen. Een mooier thema dan 'Liefde' is dan nauwelijks denkbaar: het is dé inspiratiebron voor oneindig mooie en spannende meesterwerken. Zoals de *Symphonie fantastique* van Berlioz, of de cantate *Sulamith* van Jan van Gilse. Hoe de liefde om offers kan vragen in *Verklärte Nacht* van Schönberg en *Die Seejungfrau* van Zemlinsky. De onzekerheid in Schönbergs monodrama *Erwartung*, de droefenis van Maria in *Miroir de peine*

van Hendrik Andriessen.

Of werken die voor een onbereikbare geliefde geschreven werden, zoals Bartóks *Eerste vioolconcert* of de *Eerste symfonie* van Walton. En *Romeo en Julia*

natuurlijk. Driemaal zelfs: van Berlioz, Prokofjev en Tsjajkovski.

Bestel nu uw abonnementen voor deze serie in het Utrechtse TivoliVredenburg!

→ WWW.AVROTROSVRIJDAGCONCERT.NL

Live-uitzending

De AVROTROS zendt dit concert vanuit TivoliVredenburg in Utrecht live uit op NPO Radio 4. Presentatie voor Radio 4 vanuit de zaal door Mark Brouwers.

→ WWW.RADIO4.NL

Word lid van

AVROTROS Klassiek

AVROTROS, hofleverancier en voorvechter van klassieke muziek zoekt liefhebbers zoals jij! Geniet jij ook van programma's als het AVROTROS Vrijdagconcert en het Zondagochtend Concert? Wil je nog meer genieten van klassieke muziek? Dat kan! Word lid van AVROTROS Klassiek!

avrotros
klassiek

Voor slechts € 7,50 per jaar

Steun klassiek talent en geniet van ledenvoordeel! Meld je snel aan

www.avrotros.nl/klassiekbijavrotros

wolfgang

Na de pauze kunt u dit concert volgen met de Wolfgang-app. Zie de flyer voor meer informatie. Download Wolfgang gratis in de App Store of Play Store.

→ WWW.WOLFGANGAPP.NL

Uitzending EBU

Dit concert wordt ook opgenomen in het kader van de European Broadcasting Union (EBU) en op een later tijdstip uitgezonden in Spanje, Roemenië, Polen, Bulgarije en Duitsland (Saarländischer Rundfunk).

Francis Poulenc: *Les Biches*

Een 'biche' is een hinde, maar de vertaling 'hertje' is veelzeggender: met die term worden heden ten dage sommige vrouwelijke leden van sommige studentencorpora aangeduid, en een vergelijkbare betekenis had het woord in Poulencs tijd. Zijn ballet *Les Biches* gaat niet over een bos vol Bambi's, maar over uitdagende jongedames in een Parijse salon. Alles en iedereen blijft stijlvol – van meer dan flirten en *playen* komt het niet – maar achter de elegante façade broeien Lloret de Mar-taferelen. Extra spannend is de seksuele ambiguïteit van de personages: de aanwezige dames (waarvan twee latente lesbiennes) vermaken zich met drie matroos-achtige jongens die het ook onderling uitstekend kunnen vinden.

Alles en iedereen blijft stijlvol – van meer dan flirten en *playen* komt het niet – maar achter de elegante façade broeien Lloret de Mar-taferelen.

Hoe klinkt dat bij Poulenc? Stijlvol en parmantig, soms op het tuttige af, en soms balancerend op het randje van cabaretmuziek en volkse hoempapa. Voor zijn geestesoog had hij de achttiende-eeuwse schilderijen van Antoine Watteau waarop bonte gezelschappen dansen, kletsen en picknicken. Expliciete seks ontbreekt – maar, lichtte de componist toe, “er heerst een schaamteloze sfeer die je meteen doorziet als je zelf een dirty mind hebt en waarvan onschuldige meisjes zich niet bewust zijn.”

Het idee was afkomstig van Sergej Diaghilev, Russisch impresario in Parijs en aanjager van heel wat spraakmakende balletten. Schokkende voorstellingen hoefde hij rond 1920 niet meer te maken – het voltage van Stravinsky's *Le sacre du printemps* uit 1913

FRANCIS POULENC

was niet te overtreffen – en het understatement werd zijn nieuwe troefkaart. In die behoefte voorzag de jonge, nog vrij onbekende Poulenc uitstekend: zijn vroege werken klinken als een feestelijke seizoensopruiming van de Europese muziekproductie sinds de barok, met krullerige Scarlatti- en Mozartlijnen, Chopin-achtige gepassioneerdeheid, Stravinskiaanse dissonanten en melodietjes in chansonstijl. Geen spoor echter van Duits-romantische *Wichtig-macherei*; daarvan had Frankrijk na de Eerste Wereldoorlog voorlopig genoeg. *Les Biches* was precies wat het jonge, herboren Parijs nodig had.

Marijn Simons: *Étoile de la mer*

Nieuwe composities voor koor en orkest zijn al jaren een prioriteit van het Vrijdagconcert. Dat Marijn Simons daaraan nu een bijdrage levert lag voor de hand. Als dirigerend componist (zoals hij zichzelf typeert) combineert hij zijn orkest-expertise graag met de expressie van de menselijke stem. Hij schreef succesvolle koorwerken en werkt momenteel aan een tweede opera. In *Étoile de la mer* gebruikt hij een enorm palet: het Groot Omroepkoor wordt bijgestaan door een uitgebreide orkestbezetting met prominent slagwerk.

Simons heeft nooit opzichtig achter één groot voorbeeld aan gemarcheerd, al laat zijn liefde voor (onder anderen) Stravinsky en Milhaud sporen na in zijn schrijfstijl. Wel bewijst hij zich met *Étoile de la mer* als een typische 'kleurcomponist' die uitstekend in de Franse context van dit programma past. Dat Debussy ook altijd tot zijn favorieten behoorde is geen verrassing. Daarnaast was zijn voormalige compositiedocent Daan Manneke een leerling van Olivier Messiaen, "dus Franse invloeden zullen daardoor bij mij wel

onderhuids aanwezig zijn". Het blijkt tevens uit de taalkeuze: het door Simons gebruikte Mariagebed klinkt in een Franse versie. Want, zegt hij, "die is melodieuzer en heeft meer kleurmogelijkheden. Duits zou hier te zwaar klinken en Latijn te religieus."

Daarmee zet hij meteen de strekking van dit werk in een ruimer kader. Het idee ontstond tijdens een ongepland bezoek aan de Onze Lieve Vrouwebasiliek 'Sterre der Zee' in Maastricht, waar hij in zijn eentje een verstild, meditatief moment be-

MARIJN SIMONS

leefde. Je kunt het dus een spiritueel geïnspireerd stuk noemen, maar het gaat Simons niet om het uitdragen van kerkelijk gedachtegoed. “Voor de Bijbel, de Koran en elk ander geschrift geldt dat de interpretaties altijd uiteen lopen. De onderliggende constante is dat mensen door de eeuwen heen altijd het gevoel hebben gehad dat hun lotsbestemming niet in eigen handen ligt. Dat is een universeel gegeven, prachtig verwoord in dit gebed.”

“Voor de Bijbel, de Koran en elk ander geschrift geldt dat de interpretaties altijd uiteen lopen. De onderliggende constante is dat mensen door de eeuwen heen altijd het gevoel hebben gehad dat hun lotsbestemming niet in eigen handen ligt.”

– Martijn Simons over het Mariagebed

Wel zoekt Simons in het klankbeeld een zekere sacrale sfeer door het gebruik van (vooral) metaalslagwerk, van de grootste buisklokken tot kleine crotales. Zulke instrumenten produceren afwijkende boventoonspectra; die vermengt hij kunstig met de anders getempeerde orkestinstrumenten, onder andere door één van de harpen te verstemmen. De microtonale waas die daardoor ontstaat wilde hij aanvankelijk nog accentueren met elektronica, maar dat bleek te botsen met het nadrukkelijk menselijke aspect van de compositie. Overigens wordt het gebruik van fijne kleurnuances en subtiele timbres volgens de componist ook afgedwongen door de bezetting: zelfs een klein orkest kan een koor al gauw overstemmen. “Componeren is het schrijven van structuren. Wanneer je uit je gevoel componeert krijg je slechte muziek”, zei Simons zo’n twintig jaar geleden in een tv-interview – een uitspraak waaraan hij nu glimlachend toevoegt: “Structuren zijn noodzakelijk, ze dienen om het materiaal bijeen te houden. Het belangrijkste is dat ze zich niet aan de luisteraar opdringen. En natuurlijk is emotie een onmisbare component van muziek. Maar een componist moet wat mij betreft niet een vooraf bepaalde emotie willen overdragen. Om de emotionele waarde van het Mariagebed kun je niet heen, maar iedereen zal die anders beleven.”

Claude Debussy: *La mer*

Eén van de grootste kwaliteiten van Claude Debussy was zijn vermogen om in muziek sferen en visuele indrukken op te roepen. Dat was op zich niet nieuw; uitbeelding en nabootsing vind je al bij componisten uit de barok. Maar geen van zijn voorgangers prikkelde zó sterk de verbeeldingskracht. Debussy introduceerde wonderlijke, vaak exotische harmonieën, gebruikte stiltes als expressiemiddel en liet muzikale frasen opzettelijk onaf of onbeantwoord. Met dergelijke weglatingen en onregelmatigheden daagde hij de luisteraar uit: als je het 'plaatje' naar eigen inzicht verder invult mobiliseer je je diepste herinneringen en onbewuste associaties. *La mer* is daarvan een prachtig voorbeeld: zelfs als je de titel niet zou weten is het eb en vloed van deze muziek onmiskenbaar. Zelf had Debussy (die als kind kapitein wilde worden) dierbare jeugdherinneringen aan de zee. "En die zijn mij meer waard dan de werkelijkheid," schreef hij aan een vriend, "want de realiteit zit onze gedachten meestal alleen maar in de weg." Zijn intuïtie liet hem niet in de steek: het werk geldt als één van de meest sublieme werken die ooit voor orkest gecomponeerd werden. Zelfs de door hem zo bewonderde Rimski-Korsakov en Richard Strauss – toch grootmeesters van wat je '3D-componeren' zou kunnen noemen – hadden niet zulke caleidoscopische, grillige, levendige muziek getoverd. De magie schuilt voor een aanzienlijk deel in de orkestratie waarvan het raffinement al in de aanhef hoorbaar is. Strijkers en houtblazers suggereren een fijne nevel zonder duidelijke contouren; pas geleidelijk tekenen zich daaruit markante motiefjes en melodielijnen af. Vanaf dat moment ben je overgeleverd aan de voortdurende metamorfoses van die korte motieven: ze krimpen, dijen uit, vertragen en versnellen – als schuimvlokken op een golf, zo je wilt. Qua vorm is het stuk eigenlijk een symfonie: het bestaat uit drie delen die nauw met elkaar verweven zijn, niet door terugkerende melodische thema's, maar doordat elk motiefje steeds groeit uit het voorafgaande. Maar de saaie, schoolse titel 'Symfonie' deed geen recht aan de natuurmystiek die hij wilde uitdrukken. Zelfs schilderkunst, hoezeer hij daarvan ook hield, slaagde daar niet altijd in. Aan een leerling schreef hij: "Beter nog dan in een schilderij kun je in muziek indrukken weergeven. Want met muziek kun je geleidelijke veranderingen van kleur en licht in één beeld vangen." En dát is wat *La mer* doet. In zijn persoonlijke missie om sferen en beelden bij de luisteraar op te roepen is dit één van Debussy's

CLAUDE DEBUSSY, WATERVERF-
 PORTRET DOOR PAUL ROUBIER

grootste successen. Hier geldt wat hij later over een compositie van Isaac Albéniz zou zeggen: “Je doet zó duizelingwekkend veel indrukken op dat je onwillekeurig je ogen dichtknijpt.”

Maurice Ravel: La valse

Debussy en Ravel gelden als geestverwanten: samen belichamen ze het ‘muzikaal impressionisme’ dat zonder hen een dunbevolkt fenomeen zou zijn. Toch waren ze totaal verschillende artistieke persoonlijkheden; dat hoor je zodra hun werken in combinatie klinken, zoals hier. *La mer* is het werk van een spiritueel ingestelde componist die (zoals hij het zelf formuleerde) “de mysterieuze banden tussen mens en natuur” hoorbaar wilde maken. De veel stadsere Ravel daarentegen was meer geïnteresseerd in kunst dan in natuur en noemde componeren een “heerlijk zinloze bezigheid”. Hij verhiel zich tegenover de visionair Debussy als een gespecialiseerd ambachtsman met een Fabergé-achtig perfectionisme.

Vaak zijn Ravels composities een rechtstreeks commentaar op andermans muziek of een bepaalde muziekstijl. In *La valse* fantaseert hij over de Weense wals, maar daarbij gaat hij wel met analytische precisie te werk. Het is alsof hij het walsritme onder een microscoop legt en alle aspecten ervan belicht – heel wat anders dan de abstractie waarmee Debussy te werk gaat en van de zee alleen de golvende, tintelende, stormachtige essentie weergeeft. Sergej Diaghilev, die ook dit werk had besteld voor zijn dansgroep, deed er een scherpe uitspraak over: “Het is een meesterwerk, maar het is geen ballet. Het is een schilderij van een ballet.”

Maar levenloze muziek is het bepaald niet. “Wervelende nevelslierten worden opgelicht door kroonluchters”, schreef Ravel in de partituur. “Één voor één duiken walsende paren op. Geleidelijk wordt een immense balzaal zichtbaar, vol dansende mensen. Een keizerlijk paleis, rond 1855.” Dat klinkt sprookjesachtig – maar er is meer aan de hand. De Eerste Wereldoorlog had het ooit zo glammouze Wenen van alle nostalgie ontdaan – en daardoor heeft het werk een grimmige (of, aldus de componist, ‘fatalistische’) ondertoon. De zwierigheid krijgt geleidelijk verbeterde trekjes en ontaardt tegen het slot in een soort *struggle for life* “waarbij de dansers op drift raken als kurken op een maalstroom”, zoals Ravel-biograaf Marcel Marnat schrijft. Voor de anders zo stoïcijnse Ravel is het een ongewoon koortsachtig en explosief stuk.

Michiel Cleij

8 Marijn Simons *Étoile de la mer opus 85***Prière à la Sainte Vierge,
'Etoile de la Mer'**

O sainte Vierge Marie, "Etoile de la Mer", me voici prosterné(e) à vos pieds, dans ce saint lieu où Vous prodiguez vos grâces, où les dévots sans nombre de votre cœur maternel ont reçu, par votre intercession, les plus grandes faveurs, – où Vous êtes la consolation des affligés, le soutien des malheureux, où Vous obtenez pour les malades la guérison et le pardon pour les pécheurs.

O tendre Mère, je viens me réfugier à vos pieds avec la plus grande confiance. Les nombreux miracles, accomplis ici même par votre intercession, me remplissent, moi, pauvre pécheur, du plus doux espoir que Vous, Mère miséricordieuse, exaucez mes prières aussi. Oui, je Vous supplie et je Vous prie, ô très tendre Mère, ô Etoile de la Mer, pleine de grâces, ne me laissez pas m'en aller sans m'exaucer. Vous pouvez m'aider, puisque Vous êtes la plus puissante après Dieu. Vous voulez m'aider, puisque Vous aimez tant vos enfants.

Souvenez-vous, ô très miséricordieuse Vierge Marie, qu'on n'a jamais entendu dire qu'aucun de ceux qui, pleins de confiance, ont eu recours à Vous, ait été abandonné. Serais-je le premier malheureux (la première malheureuse) que Vous laissiez s'en aller sans l'exaucer? O non, tendre Mère, dans ce saint lieu, Vous serez, par votre intercession toute-puissante, mon soutien dans mes misères et ma consolation dans mes souffrances. Ainsi soit-il.

**Gebed tot de heilige Maagd,
'Sterre der Zee'**

O Maria, "Sterre der Zee", zie mij hier neergeknield voor Uw genadetroon, waar reeds ontelbare minnaren van Uw moederhart de grootste gunsten door U hebben ontvangen; waar Gij voor de bedroefden troost, voor de noodlijdenden hulp, voor de zieken genezing, voor de zondaars vergiffenis verkrijgt.

O liefste Moeder, ik kom thans tot U met het grootste vertrouwen. De menigvuldige wonderen die hier op Uw voorspraak geschied zijn, vervullen mij, ellendige zondaar, met de zoetste hoop, dat Gij, Moeder van barmhartigheid, ook mijn bede zult verhoren. Ja, ik smee en bid U, o zoetste Moeder, o genaderijke "Sterre der Zee", laat mij van hier niet weggaan zonder verhoord te zijn. Gij kunt mij helpen, gij zijt immers de machtigste na God; gij wilt mij helpen, omdat Gij zo vol liefde zijt voor al Uw kinderen.

Herinner U, o goedertierenste Maagd, dat het nooit gehoord is, dat iemand die vertrouwd tot U zijn toevlucht nam, door U verlaten is; zou ik dan de eerste ongelukkige zijn, die Gij onverhoord van U liet heengaan? Neen, neen, o goede Moeder, op deze heilige plaats zult Gij, door uw alvermogende voorspraak, mij hulp in mijn nood en troost in mijn lijden verwerven. Amen.

Jun Märkl, dirigent

De in München geboren Jun Märkl staat bekend als dirigent van het Duitse symfonische en operarepertoire en de Franse impressionisten. Hij had langdurige verbintenissen met de staatsopera's van Wenen, Berlijn, München en de Semperoper Dresden en gaf jarenlang leiding aan het Orchestre National de Lyon (2005-2011) en het MDR Symphonie Orchester Leipzig (tot 2012). Van 2014 tot 2016 stond hij voor talrijke orkesten, zoals het Cleveland Orchestra, Philadelphia Orchestra, NHK Symphony Orchestra, de Tsjechische Filharmonie, de Münchner Philharmoniker, het Filharmonisch Orkest van Oslo en het Tonhalle-Orchester Zürich. In 2012 werd hij door het Franse ministerie van Cultuur geëerd met de Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres als erkenning voor zijn prestaties in Lyon. Hij toerde ook met het orkest naar Japan en grote Europese zalen en festivals zoals de Salle Pleyel, het Amsterdamse Concertgebouw, BBC Proms, Bad Kissingen, Rheingau en Luzern. Met het Leipzige orkest toerde hij naar Spanje en de Baltische staten, had hij regelmatig optredens in het Berlijnse

Konzerthaus en de Philharmonie in Keulen, en dirigeerde Schumanns zelden gehoorde opera *Genoveva* op het Rotterdams Opera Festival. Daarnaast wordt Jun Märkl uitgenodigd bij orkesten in de VS, zoals in Atlanta, Baltimore, Cincinnati, Dallas, Indianapolis en St. Louis. In april 2014 was hij te gast in het Vrijdagconcert in een programma met Liszt, Richard Strauss, Ravel en Debussy.

Martina Batič, koordirigent

De Sloveense koordirigent Martina Batič studeerde in 2001 af aan de Muziekacademie van de Universiteit van Ljubljana en studeerde in 2004 af bij Michael Gläser aan de Musikakademie in München. Voor Peter Dijkstra leidde zij repetities met het Koor van de Beierse Radio. Martina Batič werkte als docente koordirectie bij cursussen en meesterklassen in Slovenië, Salzburg en Triëst en maakt geregeld deel uit van jury's bij koorcompetities. In 2006 won ze de eerste prijs van de Eric Ericson Competitie in Stockholm. Tussen 2004 en 2009 was zij koordirigente van het Sloveens Nationaal Theater en Ballet, en sinds 2012 is zij artistiek leider van het Sloveens Filharmonisch Koor. Daarnaast

JUN MÄRKL

JEAN-BAPTISTE MILLOT

MARTINA BATIČ

- 10 was Martina Batič gastdirigent bij diverse radiokoren in Zweden, Denemarken en Duitsland en bij ChorwerkRuhr. In 2011 leidde Martina Batič het Eric Ericson Kamerkoor in Stockholm ter gelegenheid van de negentigste verjaardag van de componist Ingvar Lidholm. In 2016 dirigeerde ze een concert met het MDR Chor bij het Achava Festival en dit seizoen leidde ze het Choeur de Radio France bij het Festival Présences.

Radio Filharmonisch Orkest

Het Radio Filharmonisch Orkest, opgericht in 1945, is een onmisbare schakel in het Nederlandse muziekleven. Het orkest speelt bijzonder geprogrammeerde symfonische concerten en concertante opera-uitvoeringen. Nederlandse en wereldpremières vormen een belangrijk onderdeel van het repertoire. De meeste concerten vinden plaats in het kader van de concertseries AVROTROS Vrijdagconcert (TivoliVredenburg Utrecht) en NTR ZaterdagMatinee en Het Zondagochtend Concert (Koninklijk Concertgebouw Amsterdam) en worden live worden uitgezonden op NPO Radio 4. Met de concertreeksen Pieces of Tomorrow en Out of the Blue in TivoliVredenburg en met lunchconcerten in het Muziekcentrum van de Omroep in Hilversum weet het orkest nieuwe muzikliefhebbers van alle leeftijden te bereiken.

Markus Stenz is sinds 2012 chef-dirigent. Zijn voorgangers zijn Albert van Raalte, Paul van Kempen, Bernard Haitink, Jean Fournet, Willem van Otterloo, Hans Vonk, Sergiu Comissiona, Edo de Waart en Jaap van Zweden. Het orkest werkte boven-

dien samen met gastdirigenten als Leopold Stokowski, Kirill Kondrashin, Antal Doráti, Charles Dutoit, Mariss Jansons, Michael Tilson Thomas, Gennady Rozhdestvensky, Christoph Eschenbach, Pablo Heras-Casado, Vasily Petrenko, Vladimir Jurowski en Valery Gergiev. De Amerikaan James Gaffigan is vaste gastdirigent sinds het seizoen 2011-2012; Bernard Haitink heeft als beschermheer zijn naam aan het orkest verbonden. Met ingang van 1 september 2019 volgt de Amerikaanse dirigente Karina Canelakis Markus Stenz op als chef-dirigent van het Radio Filharmonisch Orkest. Zij wordt daarmee de eerste vrouwelijke chef-dirigent van een Nederlands symfonieorkest.

Cd's met werken van hedendaagse componisten als Harvey, Torstensson en MacMillan, of de registratie van Wagners *Parsifal* – live in de NTR ZaterdagMatinee onder leiding van Jaap van Zweden – werden met prijzen als de Edison Klassiek onderscheiden. Meer recent verschenen Bruckners symfonieën onder leiding van Jaap van Zweden op cd, en bovendien Willem Jeths' *Blokfluitconcert* (met Markus Stenz en Erik Bosgraaf) en *Eerste symfonie* (met Edo de Waart), *Eine Lebensmesse* van Van Gilse (met Groot Omroepkoor, solisten en Markus Stenz) en vioolconcerten van Sjostakovitsj en Goebaidolina (met Simone Lamsma en respectievelijk James Gaffigan en Reinbert de Leeuw). Onlangs is de laatste hand gelegd aan de uitgave van de zeven Prokofjev-symfonieën (James Gaffigan). In 2014 kreeg het Radio Filharmonisch Orkest een Edison Klassiek Oeuvreprijs

toegekend voor zijn verdiensten voor het Nederlandse muziekleven. Als belangrijk bespeler van het Concertgebouw ontving het orkest – samen met het Groot Omroepkoor – in september 2017 de Concertgebouw Prijs, na eerdere prijswinnaars als Sir John Eliot Gardiner, Yo-Yo Ma, Janine Jansen en Thomas Hampson. Het Radio Filharmonisch Orkest maakt deel uit van de Stichting Omroep Muziek, samen met het Groot Omroepkoor en de productieafdeling van de concertseries van Radio 4 (NTR en AVROTROS).

→ WWW.RADIOFILHARMONISCHORKEST.NL
volg het orkest via twitter
(@radiofilhorkest) en facebook

Groot Omroepkoor

Met 67 vocalisten is het Groot Omroepkoor het grootste professionele koor van Nederland. Sinds de oprichting in 1945 brengt het koor een breed repertoire, waarbij de grootte van de bezetting vanzelfsprekend afhankelijk is van de muziek en de visie van de dirigent. Het koor is nauw verbonden met de Nederlandse Publieke Omroep. Het merendeel van de concerten vindt plaats in de omroepseries in Utrecht (het AVROTROS Vrijdagconcert in TivoliVredenburg) en Amsterdam (de NTR ZaterdagMatinee en Het Zondagochtend Concert in het Koninklijk Concertgebouw), dikwijls in

GROOT OMROEPKOOR

12 samenwerking met het Radio Filharmonisch Orkest, maar ook a cappella. Het repertoire in deze serie strekt zich uit van klassiek tot hedendaags, met opdrachtwerken van Nederlandse componisten als Jeths, Manneke, Momotenko, Kortekaas, De Raaff, Roukens, Simons, Wagemans en Zuidam, en premières van buitenlandse componisten onder wie Adams, Glanert, Goebaidolina, Henze, Kancheli, MacMillan, Widmann en Whittacre. Op het programma staan daarnaast inmiddels 'klassieke' twintigste-eeuwse werken, opera en het romantische muziek. Het Groot Omroepkoor wordt bovendien met enige regelmaat uitgenodigd door Het Koninklijk Concertgebouw-orkest, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en de Berliner Philharmoniker. Op cd's schittert het Groot Omroepkoor in een breed repertoire, met opnamen van onder meer MacMillan (*Sun Dogs*, *St. Luke Passion*, *Magnificat*), Ravel (*Daphnis et Chloé* met Yannick Nézet-Séguin), Hartmann (*Simplicius Simplicissimus*), Mozart, Rachmaninov (*Vespers*), Mahler,

Beethoven, Jeths, Van Gilse (*Eine Lebensmesse*), Wagner (*Lohengrin* met Sir Mark Elder) en Kurtág (de complete koormuziek met Reinbert de Leeuw). Jaarlijks organiseert het Groot Omroepkoor het Groot Meezingconcert: heuse happenings (voorafgegaan door workshops) die openstaan voor iedereen die van zingen houdt. De eerste officiële chef-dirigent van het Groot Omroepkoor was Kenneth Montgomery. Na hem waren respectievelijk Robin Gritton, Martin Wright, Simon Halsey, Celso Antunes en Gijs Leenaars chef-dirigent van het koor. Sinds 1 maart 2015 is Klaas Stok koorleider van het Groot Omroepkoor. Michael Gläser is vaste gastdirigent sinds september 2010. In september 2018 treedt Peter Dijkstra aan als eerste gastdirigent van het Groot Omroepkoor. In september 2017 ontving het Groot Omroepkoor – samen met het Radio Filharmonisch Orkest – de Concertgebouw Prijs vanwege de belangrijke bijdrage van het koor aan het artistieke profiel van de Amsterdamse concertzaal.

➔ WWW.GROOTOMROEPKOOR.NL

BESCHERMHEER

Bernard Haitink

CHEF-DIRIGENT

Markus Stenz

HONORARY CHIEF**CONDUCTOR**

Jaap van Zweden

ERE-DIRIGENT

Edo de Waart

VASTE GASTDIRIGENT

James Gaffigan

ASSISTENT DIRIGENT

Frans-Aert Burghgraef

EERSTE VIOOL

Elisabeth Perry

Dimitër Tchernokov

Alexander Baev

Semjon Meerson

Roswitha Devrient

Alberto Facanha

Johnson

Mariska Godwaldt

Josje ter Haar

Julija Hartig

Masha Iakovleva

Kerstin Kendler

Anna Korpalska

Pamela Kubik

Leonie Mensink

Pedja Milosavljevic

Theo Ploeger

Ruud Wagemakers

TWEEDE VIOOL

Casper Bleumers

Andrea van Harmelen

Eveline Trap

Ian van den Berk

Esther de Bruijn

Michiel Eekhof

Wouter Groesz

Yvonne Hamelink

Annemarie van Helder-
deren

Esther Kövy

Ingrid van Leeuwen

Dana Mihăilescu

Renate van Riel

Alexander van den Tol

ALTVIOOL

Frank Brakkee

Huub Beckers

Arjan Wildschut

Igor Bobylev

Sabine Duch

Marije de Jong - Helder

Erik Krosenbrink

Annemijn den Herder

Annemarie Konijnen-
burg

Ewa Wagner

Annemieke Huls

Ruben Sanderse

CELLO

Michael Müller

Eveline Kraayenhof

Harm Bakker

Winnifred Beldman

Mirjam Bosma

Crit Coenegracht

Anneke Janssen

Ansfried Plat

Arjen Uittenbogaard

Ketevan Roinishvili

Maaike Peters

CONTRABAS

Rien Wisse

Walter van Egeraat

Edward Mebuis

Jim Schultz

Sjeng Schupp

Stephan Wienjus

Eduard Zlatkin

Servaas Jessen

FLUIT

Barbara Deleu

Ellen Alberts

Maïke Grobbenhaar

HOBO

Aisling Casey

Xabier Lijo

Marjolein Koning (+

althobo)

KLARINET

Arjan Woudenberg

Diede Brantjes (+

esklarinet)

Sergio Hamerslag

FAGOT

Jos Lammerse

Freek Sluijs

Birgit Strahl

Desirée van Vliet (+

contrafagot)

HOORN

Petra Botma-Zijlstra

Toine Martens

Frédéric Franssen

Martijn Appelo

TROMPET

Hessel Buma

Hans van Loenen

Raymond Rook

Hans Verheij

Erwin ter Bogt

TROMBONE

Herman Nass

Victor Belmonte Albert

Twan Dubbers

TUBA

Bernard Beniers

PAUKEN

Mark Haelderms

SLAGWERK

Hans Zonderop

Vincent Cox

Esther Doornik

René Oussoren

Gerda Tuinstra

Paula Brouwer

HARP

Ellen Versney

Saskia Rekké

PIANO/CELESTA

Pascal Meyer

KOORLEIDER

Klaas Stok

VASTE GASTDIRIGENT

Michael Gläser

SOPRANEN

Bernadeta Astari
Elma van den Dool
Daphne Druif
Nicole Fiselier
Loes Groot Antink
Charlotte Janssen
Anitra Jellema
Simone Houweling-
Manders
Tanja Obalski
Yun Park
Judith Petra
Maja Roodveldt
Annette de Rozario
Jolanda Sengers
Liesbeth Vanderhallen
Yuko Yagishita

ALTEN

Yvonne Benschop
Femke de Boer
Nicoline Bovens
Ans van Dam
Clemence Faber
Jose Kamminga
Anneke Leenman
Suzanne Meessen
Anjolet Rotteveel
Adélaïde Rouyer
Anneloes Volmer
Harda van Wageningen
Roelien van Wageningen
Els Woldberg
Anke Zuithoff

TENOREN

Alan Belk
Sebastian Brouwer
Boguslaw Fiksinski
Ben Heijnen
Peter-Paul Houtmortels
Matevž Kajdiž
Albert van Ommen
Uroš Petrac
Benedict Quirke
Jan Willem Schaafsma
Matthew Smith
Georgi Sztojanov
Henk Vels

BASSEN

Mathias Dirks
Peter Duyster
Joep van Geffen
Geert van Hecke
Henk van Heijnsbergen
Daniël Hermán Mostert
Palle Fuhr Jørgensen
Itamar Lapid
Ludovic Provost
Menno van Slooten
Lars Terray
Hans de Vries
Nanco de Vries
Jan van Zelm

zaterdag (!) 26 mei 2018, 20.15 uur

TivoliVredenburg, Utrecht
inleiding Kees Wisse 19.30 uur

SERIE BERNSTEIN

West Side Story (filmconcert)

Radio Filharmonisch Orkest
James Gaffigan dirigent

Bernstein West Side Story, compleet
(met film)

UITVERKOCHT

Uitzending op Radio 4: 1 juni, 20.00 uur

vrijdag 8 juni 2018, 20.15 uur

TivoliVredenburg, Utrecht
inleiding Huib Ramaer 19.30 uur

SERIE BERNSTEIN

White House Cantata

Radio Filharmonisch Orkest
Groot Omroepkoor
Wayne Marshall dirigent
André Thomas koordirigent

Heidi Stober sopraan, First Lady
Nicole Cabell mezzosopraan, Seena
Lukhanyo Moyake tenor, Lud
Mark Stone bariton, President

Bernstein White House Cantata

zaterdag 26 mei 2018, 14.15 uur

Concertgebouw, Amsterdam

WWW.ZATERDAGMATINEE.NL

Muzikale maskers

Britten Sinfonia

Thomas Adès dirigent

Steven Isserlis cello

Nicolas Hodges piano

Prokofjev Eerste symfonie 'Klassieke'
Stravinsky Eerste & Tweede suite voor
klein orkest

Adès Lieux retrouvés (Nederlandse
première)

Barry Pianoconcert (Nederlandse
première)

Adès Three studies from Couperin
(Nederlandse première)

zaterdag 2 juni 2018, 14.15 uur

Concertgebouw, Amsterdam

WWW.ZATERDAGMATINEE.NL

Elektra: Richard Strauss op zijn felst

Radio Filharmonisch Orkest

Groot Omroepkoor

Markus Stenz dirigent

Klytämnestra: **Dalia Schaechter** mezzo-
sopraan

Elektra: **Elena Pankratova** sopraan

Chrisothemis: **Asmik Grigorian** sopraan

Orest: **Károly Szemerédy** bariton

Aegisth: **Thomas Piffka** tenor

Der Pfleger der Orest: **Florian Just** bariton

Die Vertraute: **Laetitia Gerards** sopraan

Die Schleppträgerin: **Renate Arends**
sopraan

Ein junger Diener: **James Kryshak** tenor

Alter Diener: **Charles Dekeyser** bas

Die Aufseherin: **Alwyn Mellor** sopraan

Strauss Elektra

PROGRAMMERING

Astrid in 't Veld

PRODUCTIE

René Meulenberg, Anneke
Peerik, Manon Tuynman

MARKETING & COMMUNICATIE

Marco van Es, Mary Fan
Zandkamp

ADMINISTRATIE & FINANCIËN

Stichting Omroep Muziek

**MANAGER RADIO FILHARMONISCH
ORKEST & GROOT OMROEPKOOR**

Wouter den Hond

**RANDPROGRAMMERING AVRO-
TROS RADIO4**

Thea Derks

**PRESENTATIE AVROTROS NPO
RADIO 4**

Mark Brouwers

ARTISTIEK LEIDER

Kees Vlaardingebroek

**DIRECTEUR STICHTING OMROEP
MUZIEK**

Roland Kieft

PROGRAMMATOELICHTING

Michiel Cleij

REDACTIE PROGRAMMABOEK

Clemens Romijn

VORMGEVING

Dorine Verharen

EINDREDACTIE

Onno Schoonderwoerd